

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Взаємодія влади і громадянського суспільства в процесі децентралізації

Освітньо-наукова програма Політологія

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від “26” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Взаємодія влади і громадянського суспільства в процесі децентралізації
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)– доктор філософії (PhD)
Викладач (-і)	Марчук Василь Васильович
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	vmarchuk@ukr.net
Формат дисципліни	Дисципліни вільного вибору аспіранта
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю) та згідно з графіку перебування на кафедрі.
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Взаємодія влади і громадянського суспільства в процесі децентралізації» є вибірковою дисципліною з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 Політологія для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та ступеня доктора філософії в 4 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою вивчення дисципліни «Взаємодія влади і громадянського суспільства в процесі децентралізації» є те, що здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для розуміння систему територіальної організації публічної влади України в контексті розвитку громадянського суспільства, конституційно-правового механізму впровадження політики децентралізації та тенденцій розвитку територіальної компетенції органів публічної влади.</p> <p>Цілями курсу є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дослідження конституційно-правового феномену децентралізації та визначення конституційно-правових чинників її реалізації в системі публічної влади України; 2) вивчення сучасних теорій «децентралізації», «регіоналізму» та «федералізму» та їх вплив на формування чинного законодавства України; 3) проведення системного аналізу реформування систем публічної влади та територіального устрою України; 4) ознайомлення з механізмом формування громадянського суспільства в процесі реалізації політики децентралізації; 5) розвиток в здобувачів навиків самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань в процесі проведення семінарських занять. <p>Після завершення цього курсу аспірант буде:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сучасні тенденції розвитку територіального устрою та адміністративно-територіального поділу України; - проблеми реалізації принципів децентралізації в Україні; - конституційно-правовий статус новосформованих (укрупнених) територіальних громад. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ефективно використовувати набуті при вивченні спеціального курсу знання при вирішенні професійних завдань; - на основі системного аналізу політичних процесів в державі прогнозувати тенденції 	

розвитку територіальної організації держави, обґрунтувати ефективну модель громадянського суспільства;
 - критично мислити, правильно аналізувати та оцінювати ситуації реформи децентралізації влади.

4. Компетентності

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
 СК01. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації
 СК05. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
 СК08. Комплексне застосування вміння аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівнях.

5. Результати навчання

ПРН02. Знати природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
 ПРН05. Знати особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати міждисциплінарні підходи, сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному і міжнародному рівнях.
 Результати навчання відповідають вимогам дев'ятого рівня Національної рамки кваліфікації (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>), за яким особа, яка завершила навчання на ОП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросовісність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Четвертий	052 Політологія	Другий	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Громадянське суспільство: сутність поняття, основні ознаки.	Лекція	1. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, Редакторупорядник М. Д. Городок, [автори-упоряд. А. В. Карташов, О. В. Радченко], вид. 11-е, доп. і перероб. Київ : 2016. 48с.	2		Протягом заняття

	<p>2. Банчук М. Громадянське суспільство в Україні: поняття і реальність. <i>Людина і політика</i>, 2003. №1. С.42-49.</p> <p>3. Бебик В. Глобальне громадянське суспільство: теорія, методологія, менеджмент (2006). <i>Політичний менеджмент</i> №2(17), С.140-147.</p> <p>4. Воронов І. Громадянське суспільство і влада <i>Людина і політика</i>, 2003. №1. С.31-41.</p> <p>5. Горак Г., Фінін Г. Громадянське суспільство як інтегратор особистих начал. <i>Філософська думка</i>, 2008. №3. С.62-73.</p> <p>6. Горбатенко І. Громадянське суспільство: недосяжний ідеал чи безперервний пошук гармонії?/ І. Горбатенко. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї.- К.: "Інтер графіка", 2008. випуск 12. С.204-212.</p> <p>7. Громадянське суспільство: емерджентність взаємозв'язків його підсистем: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 січня 2011 р./ За заг. ред. Поляк О.В., Кирипенко Н.Є.). Чернівці: Букрек, 2011. 392 с.</p> <p>8. Закон України «Про громадські об'єднання» в запитаннях і відповідях. - Режим доступу: http://www.ufpaa.org/files/tlumachenya_zakonu.doc</p> <p>9. Казаков В. Громадянське суспільство і популізм// Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2019. №3. с.31-32.</p> <p>10. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика. <i>Право України</i>, 2013. №9. - С.270-288.</p> <p>11. Колодій А.Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. Монографія. Львів: «Червона Калина», 2002. Реєстр громадських організацій України. - Режим доступу: https://archive.today/M2nG#selection/509.0-509.30</p>		
--	--	--	--

		<p>12. Лезнер В.В. Громадянське суспільство: поняття, ознаки і принципи діяльності. <i>Наукові праці МАУП</i>. К.: Персонал, 2009. Вип. 3 (22). С.235-242.</p> <p>13. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: Монографія/ За заг. ред. Кудряченка А.І. К.: НІСД, 2007. 396 с.</p> <p>14. Самоходський І. Коментар до Закону України «Про громадські об'єднання». - Режим доступу: http://pravdop.com/ua/publications/publicacii_v_smi/zakon_ukraini_ob_osphestvennih_obedineniya_h_osnovnie_zmeneniya_specialno_dlya_ubrua/</p> <p>15. Bermeo, N. and Nord, P. (eds.) (2000), <i>Civil Society before Democracy: Lessons from Nineteenth Century Europe</i>, Lanham, Oxford.Rowman & Littlefield Publishers.</p> <p>16. Chandhoke, N. (1995), <i>State and Civil Society: Explorations in Political Theory</i>, London:</p> <p>17. Mary Kaldor The idea of global civil society <i>International Affairs</i>, Volume 79, Issue 3, May 2003, Pages 583–593,</p> <p>18. Michael W. Foley, Bob Edwards The Paradox of Civil Society <i>Journal of Democracy</i>. Johns Hopkins University Press. Volume 7, Number 3, July 1996.pp. 38-52</p>			
Тема 2. Теорія громадянського суспільства у світовій та вітчизняній політичній думці.	Лекція Семинар	<p>1. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. Дослідження категорії громадське суспільство. - Львів: «Літопис», 2000.</p> <p>2. Гегель Г.В.Ф. Основи філософії або природне право і державознавство / Перекл. з нім. - Київ: «Юніверс», 2000. - С. 174-280.</p> <p>3. Геллнер Э. Условия свободы. Гражданское общество и его исторические соперники. Серия "Библиотека Московской школы политических исследований". - М.: Ad marginem., 1995.</p> <p>4. Джин Л. Коэн, Эндрю Арато. Гражданское общество и политическая теория. Пер. с англ. / Общ. ред. И.И. Мюрберг. - М.: Издательство «Весь Мир», 2003. - 784 с. - Режим доступу: http://ua.bookfi.org/book/1480228</p>	2 2	5 б	Протягом заняття

		<p>5. Гураль П. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: Монографія. / П.Ф. Гураль - Львів: ЛьвДУВС, «Край», 2008.</p> <p>6. Драгоманов М. Переднє слово // М.П. Драгоманов. Вибране. К.: «Либідь», 1991. С. 276- 327.</p> <p>7. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних баченнях: Монографія. Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 520 с. - Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/doc/download/grom_suspilstvo.pdf</p> <p>8. Кістяківський Б. Держава і особистість / Б.Кістяківський. Вибране. - К.: Абрис, 1996. - 252 с.</p> <p>9. Франко І. Що таке громада і чим вона повинна бути. /І.Я. Франко. Твори в 50-ти томах. Т. 44, кн. 2. К.: «Наукова думка», 1984. С. 175.</p> <p>10. Фукуяма Ф. Примат культури <i>І. Незалежний культурологічний часопис</i>. 2001. Число 21. С. 49-51.</p> <p>11. Хорос В. Гражданское общество: общие подходы. <i>МеиМО</i>. 1995. № 11.</p> <p>12. Шилз Е. Нація, національність, націоналізм і громадянське суспільство. <i>І. Незалежний культурологічний часопис</i>. 2001. № 21. С. 79 - 102.</p> <p>13. Cohen, J. and Arato, A. (1992), <i>Civil Society and Political Theory</i>, Cambridge: MIT Press.</p> <p>14. Ferguson, A. (1966), <i>An Essay On the History of Civil Society</i>, Edinburgh: Edinburgh University Press.</p> <p>15. Gellner, E. (1991), 'Civil Society in Historical Context', <i>International Social Science Journal</i> 43(129), pp. 495–510.</p>			
Тема 3. Моделі громадянського суспільства	Лекція Семінар	<p>1. Григорян О.О.Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики (інформаційний аспект) . - Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ei/ei15/texts/12GOOPIA.pdf</p> <p>2. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою: зб.матеріалів міжнар. наук.-практ. конф.(12 грудня 2013 р. м. Київ)/ за заг. ред.О.А.Корнієвського. К.: НІСД, 2014. 191с.</p>	2 2	5 б	Протягом заняття

		<p>3. Зеленько Г.І. Політична «матриця» громадянського суспільства: Досвід країн Вишеградської групи та України. К.: «Знання України», 2007. 336 с.</p> <p>4. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика. <i>Право України</i>, 2013. №9. - С.270-288.</p> <p>5. Лейн Д. Громадянське суспільство у старих і нових державах-членах ЄС. Ідеологія, інституції та просування демократії/ Д.Лейн. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2011. №2. С.37-58.</p> <p>6. Малярчук В.А. Громадянське суспільство у пострадянських державах: передумови подолання "демократичного дефіциту" <i>Держава і право</i>. К., 2005. Вип. 28. С.624-630.</p>			
Тема 4. Держава та громадянське суспільство.	Лекція	<p>1. Берченко Г. Громадянське суспільство: критерії та сучасне становище в Україні// Кроки до громадянського суспільства: Постмайданове громадянське суспільство України: уроки для країни та світу. К., 2006. С.161-168.</p> <p>2. Бульба В. Г. Генезис трансформації соціальних функцій держави в європейській державній думці. - Режим доступу: http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/5/08.pdf</p> <p>3. Григорян О.О.Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики (інформаційний аспект) . - Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ei/ei15/txts/12GOOPIA.pdf</p> <p>4. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою: зб.матеріалів міжнар. наук.-практ. конф.(12 грудня 2013 р. м. Київ)/ за заг. ред.О.А.Корнієвського. К.: НІСД, 2014. 191с.</p> <p>5. Держава і громадянське суспільство України: проблеми взаємодії. Монографія / Кресіна І.О., Скрипнюк О.В., Коваленко А.А., Перегуда Є.В. та ін.; За ред. Кресіної І.О. - К.: «Логос», 2007. С. 62-128.</p> <p>6. Дубентон А. Громадянське суспільство в Україні: на варті демократії / Перекл. з фр. <i>Ї. Незалежний культурологічний часопис</i>. 2001. № 22. С. 55-70.</p> <p>7. Іліщук Л.В. Реформа</p>	2		Протягом заняття

		<p>адміністративно-територіального устрою України і громадянське суспільство// Громадянське суспільство: емерджентність взаємозв'язків його підсистем. Чернівці: Букрек, 2011. С.134-140.</p> <p>8. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика. <i>Право України</i>, 2013. №9. - С.270-288.</p> <p>9. Крутій О.М. Комплексний механізм діалогової взаємодії органів влади і громадськості. - Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/4/01.pdf</p> <p>10. Менько Г.М. Держава та громадянське суспільство: шляхи та проблеми взаємодії// Становлення і розвиток української державності.- К.: Персонал, 2014. Вип.12. С.227-230</p> <p>11. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: Монографія/ За заг. ред. Кудряченка А.І. К.: НІСД, 2007. - 396 с.</p> <p>12. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А. Ф. Колодій. - Львів: «Астролябія», 2009. С. 145-190.</p> <p>13. Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць УАДУ при Президентіві України / Кол. авт.; За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князева. К.: Вид-во УАДУ, 2001. 252 с. Режим доступу: http://cpk.org.ua/component/com_booklibrary/ebooks/lugovui.pdf</p> <p>14. Schecter, D. (2000), <i>Sovereign States or Political Communities? Civil Society and Contemporary Politics</i>, Manchester and New York: Manchester University Press.</p>			
Тема5. Свобода та права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства.	Лекція Семинар	<p>1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 1996. № 30. С. 141.</p> <p>2. Загальна декларація прав людини. Прийнята и проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Ассамблеї ООН від 10 грудня 1948 року . URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.</p> <p>3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. <i>Голос України</i>, 10 січня 2001 року. № 3 (2503). С. 6-8.</p>	2 2	5 б	Протягом заняття

		<p>4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнятий і відкритий для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією 2200А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року.</p> <p>5. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А. Ф. Колодій. Львів: «Астролябія», 2009. С. 145-190.</p> <p>6. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року. <i>Відомості Верховної Ради України</i>, 1998. № 20. Ст. 99.</p> <p>7. Процюк Р. Релігійна ідентичність нації як чинник становлення громадянського суспільства // Вісник Львівського Університету. Філософські науки. 2004. Вип. 6. С. 274-282. - Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/Visnyk/Filos_V_6/14.doc</p> <p>8. Пасько Я. Громадянське суспільство і перспективи його формування в Україні. Мультиверсум. К.: Укр.Центр. духовн. культури, 1999. Випуск 6. - С.202-207.</p> <p>9. Ткаченко І. Громадянське суспільство і Європейський Союз: функціонування і співпраця. <i>Віче</i>, 2015.- №2. - С.15-19.</p>			
Тема 6. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України No 333-р. від 01.04.2014 року	Лекція Семинар	<p>Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін.. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні. DESPRO. К. : тов. «Софія». 2012. 128 с.</p> <p>2. Гройсман В. Децентралізація влади – ключове питання конституційної реформи. <i>Право України</i>. 2015. No 11. С. 13-17.</p> <p>3. Гураль П. Децентралізація влади в Україні: теорія і практика. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XXII звіт. наук.-практ. конф., 4-5 лют. 2016 р. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2016. Ч. 1. С. 134-137.</p> <p>4. Децентралізація влади – вимога часу і народу [Текст] : [учасники дискусії Ю. Г. Барабаш та А. О.</p>	2 2	5 б	Протягом заняття

		<p>Селіванов] / фото Анастасії Сироткіної // Голос України : газ. Верхов. Ради України. – 2014. – № 134(17 липня). – С. 4-5.</p> <p>5. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333</p> <p>6.Held, D. (1999), Models of Democracy, Cambridge: Polity Press.</p>			
<p>Тема 7. Аналіз сучасної системи територіальної організації влади з метою підвищення ефективності управління суспільним розвитком на відповідній території</p>	Лекція	<p>1. Біба О. А. Значення децентралізації в умовах розвитку форм державного устрою зарубіжних держав: уроки для України [Текст] / О. А. Біба // Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку : Зб. матеріалів IX міжнар. наук. конф. (27.01-31.01.2008 р., м. Косів Івано-Франк. обл.), Вип. 9. – К. : Б. в., 2008. – С. 92-96.</p> <p>2. Грицяк І. А. Децентралізований та регіоналізований унітаризм як нові форми державного устрою [Текст] / І. А. Грицяк // Регіональна політика і децентралізація влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права. – Київ : [б. в.], 2015. – С. 137-145. – Бібліогр. : с. 145.</p> <p>3. Явір В. А. Федералізм як технологія сепаратизму в Україні [Текст] / В. А. Явір // Регіональна політика і децентралізація влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права. – Київ : [б. в.], 2015. – С. 172-180. – Бібліогр. : с. 179-180.</p> <p>4. Scott A. J. Regions and the World Economy: The Coming Shape of Global Production, Competition, and Political Order. Oxford: Oxford University Press, 1998. – 192 p.</p>	2		Протягом заняття

<p>Тема 8. Шляхи і способи розв'язання проблеми децентралізації влади в Україні</p>	<p>Лекція</p>	<p>1. Децентралізація публічної влади: теорія, практика, зарубіжний досвід. Одеса : Гельветика, 2018. 176 с.</p> <p>2. Регіональна політика і децентралізація влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів [Текст] : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права ; редкол. Ю. С. Шемшученко [та ін.]. – Київ : 2015. – 216 с.</p> <p>3. Ходаківський М. Д. Децентралізація влади як засіб консолідації українського суспільства (в контексті другого закону термодинаміки) [Текст] / М. Д. Ходаківський // Регіональна політика і децентралізація влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права. – Київ : [б. в.], 2015. – С. 219-224.</p> <p>4. Шемшученко Ю. С. Проблеми децентралізації публічної влади в контексті підвищення її ефективності [Текст] / Ю. С. Шемшученко, М. О. Пухтинський // Право України. – 2015. – No 5. – С. 28-38. – Бібліогр. : с. 34-38</p> <p>5. Шляхтун П. Децентралізація по-українськи в контексті європейського досвіду самоврядування [Текст] / Петро Шляхтун, Валерій Колюх // Віче : журн. Верхов. Ради України. – 2015. – No 18. – С. 27-31.</p>	<p>2</p>		<p>Протягом заняття</p>
<p>Тема 9. Визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади</p>	<p>Лекція</p>	<p>1. Баймуратов М. О. Децентралізація та компетенція місцевого самоврядування в Україні [Текст] / М. О. Баймуратов // Регіональна політика і децентралізація влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права. – Київ : [б. в.], 2015. – С. 155-167.</p> <p>2. Децентралізація публічної влади:</p>	<p>2</p>		<p>Протягом заняття</p>

		<p>теорія, практика, зарубіжний досвід. Одеса : Гельветика, 2018. 176 с.</p> <p>3. Кресіна І. Вплив децентралізації на ефективність публічної влади [Текст] / Ірина Кресіна // Віче : журн. Верхов. Ради України. – 2015. – No 12. – С. 11-13.</p> <p>4. Панова В. Є. Європейська децентралізація. Національний та регіональний рівні прийняття рішень у країнах ЄС [Текст] / В. Є. Панова // Держава і право. Юридичні і політичні науки. Вип.42. – К. : Ін-т держави і права НАН України /голова редкол. Ю. С. Шемшученко, 2008. – С. 755-763.</p>			
Тема 10. Добровільне об'єднання територіальних громад відповідно до Закону України No 676-VIII від 04.09.2015 року	Лекція Семінар-дискусія	<p>1. Децентралізація влади. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів / за ред. В. В. Бондаренка; уклад.: О. І. Клименко; Д. О. Давтян; О. І. Дробот та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2017. – 420 с.</p> <p>2. Децентралізація публічної влади: теорія, практика, зарубіжний досвід. Одеса : Гельветика, 2018. 176 с.</p> <p>3. Кобрин В. Вибори у об'єднаних територіальних громадах: проблеми та перспективи / В. С. Кобрин // Децентралізація влади в Україні: перші кроки і перспективи подальшого конституційного забезпечення : тези доповідей міжнародного круглого столу(м. Київ, 04 червня 2019 р.) / Кафедра конституційного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. – С. 66-70.</p> <p>4. Кравченко В. В. Питання застосування Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [Текст] / В. В. Кравченко, О. В. Слобожан // Регіональна політика і децентралізація влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права. –</p>	2 2	5 б	Протягом заняття Підготува доповіді та індивідуального завдання

		Київ : [б. в.], 2015. – С. 188-195. – Бібліогр. : с. 194- 195			
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <p>1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів (не менше двох оцінок на семи семінарських заняттях);</p> <p>2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів;</p> <p>3) виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політико-правового характеру відповідно до теми роботи – 30 балів (з них 20 балів – за проект, 10 бали – за представлення)</p> <p>Загальна кількість – 100 балів. Підсумковий контроль – залік проводиться згідно графіку навчального процесу на останньому семінарському занятті і виставляється за результатами виконання аспірантом передбачених навчальною програмою видів робіт.</p>				
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення аспірантами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання аспірантами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні принципи та методи наукового дослідження – 5 балів; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 10 балів; Загальна кількість – 20 балів</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що аспіранти виконають мінімум одне індивідуальне завдання.</p> <p>Практичні заняття проходять у формі дискусій з обраної лектором теми. Буде визначено доповідача, яким у письмовій формі буде підготовлено доповідь з аргументами на користь розв'язку, який було запропоновано лектором. За результатами доповіді проводиться загальна дискусія з можливими альтернативними точками зору.</p>				
Семінарські заняття	<p>Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>				
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Аспірант допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p>				
8. Політика курсу					
<p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку аспіранти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Викладач фіксує неявку аспіранта на практичне заняття, що</p>					

вважається академічною заборгованістю, яку аспірант повинен відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій у викладача або у інший узгоджений з викладачем час.

Відпрацювання полягає у перевірці підготовки аспірантом тих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому аспірант був відсутній.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань, бали одержані за контрольну роботу. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність аспіранта під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Критеріями оцінювання роботи аспіранта на практичних заняттях є аргументованість позиції; уміння лаконічно, переконливо та логічно висловити свою позицію; здатність до аргументованого аналізу позицій, висловлених іншими аспірантами; уміння підсумувати усі висловлені щодо певної проблеми аргументи і віднайти їхні позитивні та хибні сторони, що підлягають аналізу з погляду сучасних підходів.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Очікується, що кожен аспірант повинен самостійно готуватися до практичних занять та вирішувати індивідуальні завдання, обдумувати та викладати власну аргументацію своєї позиції. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших аспірантів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману; у разі нехарахування роботи аспірант в узгоджені з викладачем строки повинен повторно виконати письмову роботу та подати її викладачу для оцінювання.

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, Редакторупорядник М. Д. Городок, [автори-упоряд. А. В. Карташов, О. В. Радченко], вид. 11-е, доп. і перероб. Київ : 2016. 48с.
2. Банчук М. Громадянське суспільство в Україні: поняття і реальність. *Людина і політика*, 2003. №1. С.42-49.
3. Бебик В. Глобальне громадянське суспільство: теорія, методологія, менеджмент (2006). *Політичний менеджмент* №2(17), С.140-147.
4. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін.. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України /Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні.DESPRO. К. : тов. «Софія». 2012. 128 с.
5. Гройсман В. Децентралізація влади – ключове питання конституційної реформи. *Право України*. 2015. № 11. С. 13-17.
6. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою: зб.матеріалів міжнар. наук.-практ. конф.(12 грудня 2013 р. м. Київ)/ за заг. ред.О.А.Корнієвського. К.: НІСД, 2014. 191с.
7. Гураль П. Децентралізація влади в Україні: теорія і практика. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали ХХІІ звіт. наук.-практ. конф., 4-5 лют. 2016 р. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2016.
8. Ч. 1. С. 134-137.
9. Гураль П. Реформи місцевого самоврядування в Україні та Республіці Польща. Студії з права, адміністрації та управління університету Казимира Великого в

- Бидгощі. Бидгосько-Львівський випуск. Право. Місцеве самоврядування. Економіка. № 9. 2016 р. С. 215-226.
10. Держава і громадянське суспільство України: проблеми взаємодії. Монографія / Кресіна І.О., Скрипнюк О.В., Коваленко А.А., Перегуда Є.В. та ін.; За ред. Кресіної І.О. - К.: «Логос», 2007. С. 62-128.
  11. Загальна декларація прав людини. Прийнята и проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Ассамблеї ООН від 10 грудня 1948 року . URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
  12. Закон України «Про громадські об'єднання» в запитаннях і відповідях. - Режим доступу: <http://www.ufraa.org/files//tlumachennya zakonu.doc>
  13. Зеленько Г.І. Політична «матриця» громадянського суспільства: Досвід країн Вишеградської групи та України. К.: «Знання України», 2007. 336 с.
  14. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика. *Право України*, 2013. №9. - С.270-288.
  15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. *Голос України*, 10 січня 2001 року. № 3 (2503). С. 6-8.
  16. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. С. 141.
  17. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнятий і відкритий для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією 2200А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року.
  18. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А. Ф. Колодій. - Львів: «Астролябія», 2009. С. 145-190.
  19. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: Монографія/ За заг. ред. Кудряченка А.І. К.: НІСД, 2007. 396 с.
  20. Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць УАДУ при Президентові України / Кол. авт.; За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князева. К.: Вид-во УАДУ, 2001. 252 с. Режим доступу: http://cpk.org.ua/components/com_booklibrary/ebooks/lugovui.pdf
  21. Шляхтун П., Колюх В. Децентралізація по-українськи в контексті європейського досвіду місцевого самоврядування. *Віче*. 2015. № 18. С. 27-31.

Додаткова література:

1. Берченко Г. Громадянське суспільство: критерії та сучасне становище в Україні// Кроки до громадянського суспільства: Постмайданове громадянське суспільство України: уроки для країни та світу. К., 2006. С.161-168.
2. Бульба В. Г. Генезис трансформації соціальних функцій держави в європейській державній думці. - Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.Ua/e-book/db/2010-1/doc/5/08.pdf>
3. Воронов І. Громадянське суспільство і влада *Людина і політика*, 2003. №1. С.31-41.
4. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. Дослідження категорії громадське суспільство. - Львів: «Літопис», 2000.
5. Гегель Г.В.Ф. Основи філософії або природне право і державознавство / Перекл. з нім. - Київ: «Юніверс», 2000. - С. 174-280.
6. Геллнер Э. Условия свободы. Гражданское общество и его исторические соперники. Серия "Библиотека Московской школы политических исследований". - М.: Ad marginem., 1995.
7. Горак Г., Фінін Г. Громадянське суспільство як інтегратор особистих начал. *Філософська думка*, 2008.№3. С.62-73.
8. Горбатенко І. Громадянське суспільство: недосяжний ідеал чи безперервний пошук

- гармонії?/ І. Горбатенко. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї.- К.: "Інтер графіка", 2008. випуск 12. С.204-212.
9. Григорян О.О.Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики (інформаційний аспект) . - Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ei/ei15/txts/12GOOPIA.pdf>
  10. Громадянське суспільство: емерджентність взаємозв'язків його підсистем: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 січня 2011 р./ За заг. ред. Поляк О.В., Килипенко Н.Є.). Чернівці: Букрек, 2011. 392 с.
  11. Гураль П. Ф. Органи місцевого самоврядування у зарубіжних країнах. Навч.посібник. Міністерство освіти і науки України; Львів. нац. ун. ім. І. Франка.Юрид. факультет. Львів, Каменярь. 2017. 147 с.
  12. Гураль П. Ф. Децентралізація публічної влади і зміцнення муніципальної економіки. Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (15 березня 2019 р., м. Львів) / за наук. ред. проф. П. Гуралья, проф. О. Сушинського. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019, С. 53-54.
  13. Гураль П. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: Монографія. / П.Ф. Гураль - Львів: ЛьвДУВС, «Край», 2008.
  14. Децентралізація влади. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів / за ред. В. В. Бондаренка; уклад.: О. І. Клименко; Д. О. Давтян; О. І. Дробот та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 420 с.
  15. Децентралізація публічної влади: теорія, практика, зарубіжний досвід. Одеса : Гельветика, 2018. 176 с.
  16. Джин Л. Коэн, Эндрю Арато. Гражданское общество и политическая теория. Пер. с англ. / Общ. ред. И.И. Мюрберг. - М.: Издательство «Весь Мир», 2003. - 784 с. - Режим доступу: <http://ua.bookfi.org/book/1480228>
  17. Драгоманов М. Передне слово // М.П. Драгоманов. Вибране. К.: «Либідь», 1991. С. 276- 327.
  18. Дудінська І.; Цірнер М. Децентралізація публічної влади у країнах Центральної та Східної Європи (на прикладі Словаччини, Польщі та України).Ужгород : Ліра, 2017. 128 с.
  19. Казаков В. Громадянське суспільство і популізм// Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2019. №3. с.31-32.
  20. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних баченнях: Монографія. Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 520 с. - Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/doc/download/grom_suspilstvo.pdf
  21. Кістяківський Б. Держава і особистість / Б.Кістяківський. Вибране. - К.: Абрис, 1996. - 252 с.
  22. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика. *Право України*, 2013. №9. - С.270-288.
  23. Колодій А.Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. Монографія. Львів: «Червона Калина», 2002. Реєстр громадських організацій України. - Режим доступу: <https://archive.today/M2nG#selection-509.0-509.30>
  24. Лейн Д. Громадянське суспільство у старих і нових державах-членах ЄС. Ідеологія, інституції та просування демократії/ Д.Лейн. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2011. №2. С.37-58.
  25. Лезнер В.В. Громадянське суспільство: поняття, ознаки і принципи діяльності. *Наукові праці МАУП*. К.: Персонал, 2009. Вип. 3 (22). С.235-242.
  26. Малярчук В.А. Громадянське суспільство у пострадянських державах: передумови подолання "демократичного дефіциту" *Держава і право*. К., 2005. Вип. 28. С.624-

630.

27. Франко І. Що таке громада і чим вона повинна бути. /І.Я. Франко. Твори в 50-ти томах. Т. 44, кн. 2. К.: «Наукова думка», 1984. С. 175.
28. Фукуяма Ф. Примат культури *Ї. Незалежний культурологічний часопис*. 2001. Число 21. С. 49-51.
29. Хорос В. Гражданское общество: общие подходы. *МеиМО*. 1995. № 11.
30. Шилз Е. Нація, національність, націоналізм і громадянське суспільство. *Ї. Незалежний культурологічний часопис*. 2001. № 21. С. 79 - 102.
31. Bermeo, N. and Nord, P. (eds.) (2000), *Civil Society before Democracy: Lessons from Nineteenth Century Europe*, Lanham, Oxford. Rowman & Littlefield Publishers.
32. Chandhoke, N. (1995), *State and Civil Society: Explorations in Political Theory*, London:
33. Cohen, J. and Arato, A. (1992), *Civil Society and Political Theory*, Cambridge: MIT Press.
34. Ferguson, A. (1966), *An Essay On the History of Civil Society*, Edinburgh: Edinburgh University Press.
35. Gellner, E. (1991), 'Civil Society in Historical Context', *International Social Science Journal* 43(129), pp. 495–510.
36. Keating M. Rethinking the region: culture, institutions and economic development
37. in Catalonia and Galicia // *European Urban and Regional Studies*. – 2001. – No 8. – p.
38. 217–234.
39. Mary Kaldor The idea of global civil society *International Affairs*, Volume 79, Issue 3, May 2003, Pages 583–593,
40. Mazey S. Developments at the French Meso: Modernizing the French State. The
41. Rise of the Meso Government in Europe / Ed. by L. J. Sharpe. London: SAGE, 1993.
42. 327 p.
43. Michael W. Foley, Bob Edwards The Paradox of Civil Society *Journal of Democracy*. Johns Hopkins University Press. Volume 7, Number 3, July 1996. pp. 38-52
44. McHugh J. T. Comparative constitutional traditions. NY: Peter Lang
45. Publishing, Inc., 2002. 235 p.
46. Maurel M.C. Small Communities and Rural Areas: Decentralization Reforms in
47. France. Local Government in the New Europe / Ed. By Bennet R. J. London:
48. Belhaven Press. 1993. 224 p.
49. Schechter, D. (2000), *Sovereign States or Political Communities? Civil Society and Contemporary Politics*, Manchester and New York: Manchester University Press.
50. Scott A. J. *Regions and the World Economy: The Coming Shape of Global*
51. *Production, Competition, and Political Order*. Oxford: Oxford University Press, 1998.

Інтернет-джерела:

1. Президент України. Офіційний сайт. URL : <https://www.president.gov.ua/>
2. Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL : <http://www.rada.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України. Офіційний сайт. URL : <http://www.kmu.gov.ua>
4. Децентралізація влади : офіційний сайт. URL : <http://decentralization.gov.ua>
- Committee of the Regions. Офіційний сайт. URL : <http://www.cor.europa.eu>

Викладач _____